

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра бібліотекознавства та інформології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов
“ ” 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО ТА ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

Освітній рівень:
перший (бакалаврський)

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Інститут журналістики

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0629/18</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20 <u>18</u> р.

2017–2018 рік

Робоча програма «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» за
напрямом підготовки 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», 02
«Культура і мистецтво»

2018 р. – 40 с.

Розробник: Воскобойнікова-Гузєва Олена Вікторівна, доктор наук із
соціальних комунікацій, с.н.с., завідувач кафедри бібліотекознавства та
інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса
Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бібліотекознавства та
інформології

Протокол №6 від “ 28 ” січня 2018 року

Завідувач кафедри

бібліотекознавства та інформології О.В. Воскобойнікова-
Гузєва

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи О.А. Росінська

©Університет Грінченка, 2018 рік

©Воскобойнікова-Гузєва О. В., 2018 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль IV</i>	9
<i>Змістовий модуль V</i>	11
<i>Змістовий модуль VI</i>	13
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи».....	15
V. Плани семінарських занять.....	15
VI. Плани практичних занять.....	17
VII. Робота в центрах практичної підготовки.....	22
VIII. Завдання для самостійної роботи.....	25
IX. Система поточного та підсумкового контролю.....	27
X. Методи навчання.....	30
XI. Методичне забезпечення курсу.....	31
XII. Завдання до модульних контрольних робіт.....	31
XIII. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i>	34
<i>Базова</i>	34
<i>Додаткова</i>	34
Інформаційні ресурси.....	36
Методичні рекомендації до підготовки семінарського заняття.....	39
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	39

Пояснювальна записка

Курс «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є невід’ємною складовою підготовки фахівців за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Мета дисципліни – надати студентам знання про теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства та бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни, а також з’ясувати феномен бібліотеки як соціокультурного явища, ознайомитись з основами організації функціонування бібліотечної справи, розглянути основні віхи на шляху, пройденому вітчизняними і зарубіжними бібліотеками з моменту їх появи і до сьогодення, простежити еволюцію різних типів і видів бібліотек, особливості їх функціонування у межах конкретних країн й історичних періодів, визначити спадкоємність бібліотечних традицій, значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденішньої вітчизняної бібліотечної практики з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.

Завдання дисципліни:

- вивчити теоретичні засади бібліотекознавства та історії бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни;
- розглянути основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі;
- виявити особливості історії бібліотечної справи як складової історії загальної історії людства та історії світової культури;
- опанувати методологію та методику бібліотекознавства та історії бібліотечної справи;
- ознайомитися із організацією та основними тенденціями бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі;
- сформуванати загальні поняття про бібліотеку та її роль в суспільстві, функції, структурно-функціональну модель, сутність системної організації бібліотеки;
- оволодіти науковими підходами до класифікації і типологізації бібліотек;
- ознайомитися з професійними вимогами до бібліотекаря, теоретичними засадами бібліотечної професіології;
- вивчити теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи, зокрема, принципи і закономірності формування бібліотечних систем, типовидову структуру бібліотечної системи України, сучасні підходи до управління бібліотечною справою;
- дослідити основні напрями розвитку бібліотек і бібліотечної справи на різних історичних етапах в Україні та світі;
- ознайомитися з регіональною специфікою розвитку бібліотечної справи у світі;
- розглянути історію бібліотечної справи з урахуванням її персоналізації;

– виявити значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

– володіти базовими загальними знаннями з бібліотекознавства, а саме: науковими дослідженнями сьогодення та знаннями світового досвіду історії бібліотечної справи, еволюції різних типів і видів бібліотек, знаннями теоретико-методологічних, організаційних, технологічних та управлінських засад бібліотекознавства з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності;

– здатність до аналізу законодавчих та нормативно-правових актів щодо діяльності і розвитку сучасних бібліотечно-інформаційних установ; процесів розвитку фахової комунікації як складової системи соціальних комунікацій з метою посилення її впливу на інтелектуальний, культурний, правовий, соціально-економічний рівень життєдіяльності суспільства;

– здатність використовувати фахову термінологію з бібліотекознавства в усній та письмовій формах;

– здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань;

– здатність до вивчення та аналізу бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації, підготовки аналітичних матеріалів, синтетичного опрацювання інформаційного контенту з джерел;

– знання бібліотечно-інформаційного законодавства, документів державних органів влади і управління; статутів бібліотек різних типів і видів; можливість на основі стандартних методик скласти статистичні;

– можливість користуватись регламентованими джерелами інформації, методами, способами та засобами її обробки й зберігання.

Опанування дисципліни дозволяє отримати такі **програмні результати** освітньої програми підготовки бакалаврів:

– *фахові (професійні)*:

- здатність продемонструвати сучасне уявлення та знання щодо правових норм, законодавчих установок в бібліотечно-інформаційній галузі; знання процесів розвитку та функціонування українських та зарубіжних бібліотек;

- здатність продемонструвати етичні установки у фаховій сфері; можливість виховання власної свідомості щодо моральності в побудові кар'єри та в повсякденному житті;

- здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови виникнення бібліотек; принципи практичної бібліотечної діяльності;

- здатність аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи;

- здатність застосовувати основи наукової роботи в бібліотечно-інформаційній галузі.

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Історія книги та книгознавство», «Фондознавство», «Інформаційне обслуговування користувачів бібліотек», «Менеджмент бібліотечно-інформаційної галузі», «Інтелектуальна свобода та доступ до інформації», «Проектна діяльність бібліотек та інформаційних установ», «Міжнародне співробітництво в бібліотечно-інформаційній сфері» й ін.

Теоретичні питання дисципліни розглядаються на лекціях, поглибленню теоретичних знань із дисципліни сприяють семінарські заняття. До кожного модуля розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичних питань та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 240 годин вивчається впродовж 1-2 курсів. У 2 семестрі загальний обсяг становить 90 год., у тому числі: 10 год. – лекційних, 8 год. – семінарських занять, 24 год. – практичних занять, 6 год. – модульні контрольні роботи, 42 год. – самостійна робота. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на *три семестри* та завершується *екзаменом*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства і бібліотечної справи

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3</p> <p>Змістових модулів – 3</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 90</p> <p>Тижневих годин – 2</p>	<p>Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»</p> <p>Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Рік підготовки: 1-й</p> <p>Семестр: 2-й</p> <p>Аудиторні заняття: 42 години, з них: лекції (теоретична підготовка): 10 годин семінарські заняття: 8 годин практичні заняття: 24 години</p> <p>Модульні контрольні роботи: 6 годин</p> <p>Самостійна робота: 42 години</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ									
4.1	Бібліотеки Стародавнього світу	10	6	2	4			6	
4.2	Бібліотеки Середньовіччя, Бібліотеки доби Відродження та раннього Нового часу	12	6	2	4			4	
4.3	Особливості розвитку бібліотек Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу	6	2			2		4	
	Модульна контрольна робота	2							2
	Разом за модулем 4	30	14	4	8	2		14	2
Змістовий модуль V. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX ст.									
5.1	Бібліотеки епохи Просвітництва	10	6	2	4			4	
5.2	Бібліотечна справа в XIX ст.	10	6	2	4			4	
5.3	Бібліотечна справа країн Європи й Америци у XVIII – XIX ст.	8	2			2		6	
	Модульна контрольна робота	2							2
	Разом за модулем 5	30	14	4	8	2		14	2
Змістовий модуль VI. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У XX - XXI СТ.									
6.1	Бібліотечна справа за кордоном у XX - на початку XXI ст.	8	4	2	4			4	
6.2	Особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX ст.	6	2		2	2		4	
6.3	Основні тенденції розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн 10-ті рр. XXI ст.	12	6		2	2		6	
	Модульна контрольна робота	2							2
	Разом за модулем 6	30	14	2	8	4		14	2
	Разом	90	42	10	24	8		42	6

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ

Лекція 4.1. Бібліотеки Стародавнього Світу (2 год.)

Місце історії бібліотечної справи як складової бібліотекознавства в загальнонауковій і професійній підготовці бібліотечних фахівців. Предмет історії бібліотечної справи. Взаємозв'язок із всесвітньою історією, історією світової культури і комплексом історичних наук, які вивчають книгу. Потреба в осмисленні історії бібліотечної справи. Структура історії бібліотечної справи як складової бібліотекознавства. Джерельна база і навчально-методична забезпеченість історії бібліотечної справи як складової бібліотекознавства.

Поняття про періодизацію історії людства й історії бібліотечної справи. Критерії для виокремлення періодів. Сучасні концепції періодизації історії людства та головні стадії розвитку людства й епохи всесвітньої історії, їх характеристика та взаємозв'язок з історією бібліотечної справи.

Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи за кордоном.

Бібліотеки Стародавнього світу – перший етап періодизації всесвітньої історії бібліотек. Розквіт культури народів Дворіччя. Перші відомості про існування бібліотек у державі Шумер. Великі книгосховища Лагаша і Ніппура. Склад фондів перших книгосховищ.

Бібліотека царя Хеттської держави Хаттусилі III. Бібліотеки Ассирії (VIII-VII ст. до н.е.). Ніневійська бібліотека ассирійського царя Ашшурбаніпала. Способи «розкриття» фонду бібліотеки, мистецтво зберігання документів.

Староєгипетська культура і бібліотеки. Поняття «будинок книги» і «будинок життя». Храмова бібліотека Рамсеса II. Читачі бібліотек Стародавнього Сходу.

Антична культура як унікальне явище в історії світової цивілізації. Бібліотеки Античної Греції. Поняття про «бібліотеку». Бібліотека мусейону як соціальний інститут. Особиста бібліотека Аристотеля. Зародження книжкової торгівлі і бібліотеки.

Особливості елліністичної культури. Бібліотека Александрійського мусейону – найбільша бібліотека елліністичного світу (III ст. до н.е.). Бібліотекарі Александрійської бібліотеки, їх спеціалізація. Каллімах і його бібліографічна праця «Таблиці тих, хто прославився в усіх областях знання і того, що вони написали». Бібліотека Пергама (II ст. до н.е.).

Бібліотечна культура Стародавнього Риму. Бібліотека Палатину. Бібліотека Ульпіана в Римі. Розвиток уявлень про бібліотечну архітектуру.

Лекція 4.2. Бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу (2 год.)

Культура Візантії як синтез античної, східної і ранньохристиянської культур. Бібліотека імператора Костянтина як найбагатше книгосховище і державний скрипторій. Видатні візантійські бібліофіли: вчений Лев Математик, патріарх Фотій. «Міріобібліон» патріарха Фотія як перший середньовічний досвід бібліографічного опису книг. Бібліотеки при навчальних закладах Візантії.

Монастирські бібліотеки Західної Європи у V-VI ст. Бібліотеки монастиря Віварій, бенедиктинського монастиря Боббіо. Подальше поширення бібліотек монастирського типу. Монополія церкви на просвітницьку діяльність у ранньому Середньовіччі.

Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.

Середньовічні бібліотеки Арабського халіфату. Неоднорідність арабських бібліотек: «будинки мудрості», «будинки науки», приєднані бібліотеки. «Будинок мудрості» у Дамаску. Бібліотека кордовського халіфа аль-Хакама II. Приватні бібліотеки Кордови. Палацова бібліотека в Каїрі (X-XI ст.). Склад і організація фондів арабських бібліотек і їх читачі. Особлива архітектура бібліотек арабського світу. Загибель бібліотек Арабського халіфату.

Виникнення університетів і їх бібліотек у Західній Європі у XIII-XVI ст. Бібліотеки Паризького і Оксфордського університетів. Світський характер фондів університетських бібліотек. Приватні бібліотеки. «Філобіблон» Річарда де Бері. Середньовічні королівські бібліотеки.

Бібліотеки епохи Відродження. Домінування приватних бібліотек. Особисті бібліотеки Ф. Петрарки, Дж. Боккаччо, Н. Нікколі. Зародження ідеї створення публічних бібліотек. Нові вимоги до бібліотекаря-професіонала.

Бібліотеки і Реформація. Винайдення книгодрукування Йоганном Гуттенбергом, його вплив на книгорозповсюдження і бібліотечну справу.

Університетські бібліотеки нового типу. Міські бібліотеки епохи Реформації. Бібліотека кардинала Мазаріні як перша публічна бібліотека Франції. Бібліотека Ватикану. Бібліотеки Московської держави.

Бібліотечна діяльність Габріеля Ноде. Погляд на бібліотеку як складову наукового, освітнього і культурного життя суспільства.

Семінар 5. Особливості розвитку бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу (2 год.).

Практичне заняття 1. Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном (2 год.).

Практичне заняття 2-3. Бібліотеки Стародавнього світу (4 год.)

Практичне заняття 4. Бібліотеки Середньовіччя та доби Відродження (2 год.).

Змістовий модуль V. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX ст.

Лекція 5.1. Бібліотеки епохи Просвітництва (2 год.)

Потреба в новому інституті державності – національній бібліотеці – у XVII-XVIII ст. Подальший розвиток теоретичних основ бібліотечної справи.

Бібліотечна справа Німеччини. Домінування придворних бібліотек. Бібліотечна діяльність Г.В. Лейбніца, його концепція наукової бібліотеки універсального профілю. Втілення ідей Лейбніца у Придворній бібліотеці Вольфенбюттеля. Бібліотечна діяльність Й.В. фон Гете. Погляди Й.В. Гете на розвиток науки, культури і освіти. Бібліотечні реформи Й.В. Гете. Бібліотека саксонських курфюрстів в Дрездені і її бібліотекар Й.М. Франке.

Бібліотечна справа у США. Погляди Б. Франкліна на розвиток бібліотечної справи. Заснування «Філадельфійського бібліотечного товариства» і поширення ідеї про підписну бібліотеку. Т. Джеферсон й ініціатива організації публічних бібліотек. Абонементні бібліотеки. Заснування Бібліотеки Конгресу США як національного книгосховища США.

Завоювання англійської буржуазної революції. Вплив нових політичних і філософських ідей на розвиток бібліотек. Бібліотеки університетів і коледжів. Підписні бібліотеки. Відкриття Бібліотеки Британського музею – національної бібліотеки Великої Британії.

Зміни у бібліотечній справі Франції в період буржуазної революції (1789-1794 рр.). Конфіскація особистих бібліотек представників опозиції. Секуляризація монастирських книжкових зібрань. Націоналізація Королівської бібліотеки і перетворення її на Національну бібліотеку Франції. Діяльність «літературних депо». Найважливіші рішення Конвенту щодо бібліотечної справи у країні. Ідеї А. Грегуара. Повалення яacobінської диктатури, наполеонівські війни й уповільнення розвитку бібліотек.

Бібліотечна справа Російської імперії у XVIII ст. Зміни у сфері культури і освіти в Росії та їх вплив на бібліотечну справу. Заснування бібліотеки Російської Академії наук. Бібліотеки навчальних закладів. Наукові та спеціальні бібліотеки Росії. Заснування першої наукової медичної бібліотеки Білорусії.

Лекція 5.2. Бібліотечна справа в ХІХ ст. (2 год.)

Провідні чинники розвитку бібліотечної справи в ХІХ ст. Оформлення національної бібліотеки як особливої моделі бібліотечної установи – «пам'яті нації», визначення її типологічних функцій. Характеристика національних бібліотек окремих країн в ХІХ ст., їх стану і масштабів діяльності (національні бібліотеки Франції, Іспанії, Великої Британії, США). Діяльність А. Паніцци у Бібліотеці Британського музею. «Національні бібліотеки» в Австро-Угорщині. Процес становлення національних бібліотек у країнах Латинської Америки.

Розвиток наукових бібліотек. Наукові бібліотеки Німеччини як зразкова модель для світової бібліотечної спільноти. Університетські бібліотеки у Берліні, Бреслау, Бонні, Кенігсберзі і Галле. «Прусська інструкція» й вирішення проблем уніфікації каталогів. Вища бібліотечна школа при Берлінському університеті. Бібліотеки університетів, інститутів, наукових товариств і музеїв у країнах Європи і Америки.

Загальнодоступні бібліотеки в ХІХ ст. Народні бібліотеки в Німеччині і країнах континентальної Європи. Бібліотечна справа в Російській імперії. Специфіка організації бібліотечної справи в слов'янських країнах. Матіци і їх бібліотеки. Бібліотеки-читалища у Болгарії.

Розвиток бібліотекознавчої думки в ХІХ ст. Вихід у світ перших навчально-практичних видань: «Досвід повного навчального керівництва з бібліотекознавства» Мартіна Шреттінгера, «Підготовка бібліотекаря» Ф.А. Еберта. Міжнародні форуми бібліотечних працівників. Заснування національних бібліотечних асоціацій в США і Великій Британії. Поява професійної періодики. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність Мелвіла Дьюї, Чарльза Кеттера, Фріца Мількау.

Семінар 6. Бібліотечна справа країн Європи і Америки у ХVІІ-ХІХ ст. (2 год.).

Практичне заняття 5-6. Модель національної бібліотеки у ХІХ ст. (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

Практичне заняття 7. Модель наукової бібліотеки у ХІХ ст. (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

Практичне заняття 8. Розвиток бібліотекознавчої думки та бібліотечної освіти у ХІХ ст. (2 год.)

Змістовий модуль VI. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У XX - XXI СТ.

Лекція 6.1. Бібліотечна справа зарубіжних країн у XX – на початку XXI ст. (2 год.)

Стан наукових і спеціальних бібліотек європейських країн після Першої світової війни. Створення Товариства екстреної допомоги німецькій науці і комітету у справах бібліотек. Нові підходи до комплектування універсальних наукових бібліотек. Значення діяльності Г. Лея для розвитку бібліотечної справи. Нова організаційна форми університетських бібліотек. Бібліотеки університетів США, Великої Британії, Італії, Канади та інших країн у період між двома війнами.

Стан національних бібліотек Європи і Америки. Національна бібліотека в Парижі і діяльність Жюльєна Кена.

Початок активного розвитку спеціальних бібліотек у 1920-1930-і рр. Ідеї створення депозитарних книгосховищ, розвитку МБА, організації зведених каталогів і централізованої каталогізації. Відновлення професійних контактів у міжвоєнний період. Діяльність Міжнародного бібліографічного інституту (1895 р.). Створення Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА) (1927 р.).

Стан розвитку загальнодоступних бібліотек у країнах Європи й США. Інтенсивний розвиток народних бібліотек в Іспанії. Діяльність М.Б. Коссіо. Освітні і виховні можливості народних бібліотек (на прикладі Німеччини). Прийняття законів про публічні бібліотеки в країнах Європи і Америки. Англо-американська концепція публічної бібліотеки. Поширення ідеї публічної бібліотеки в Китаї (1920-1930 рр.).

Публічні бібліотеки в період світового економічного кризи (1929-1933 рр.). Вплив утвердження фашизму в Італії, Німеччині, Іспанії, Угорщині, Румунії, Португалії та інших країнах на розвиток бібліотечної справи. Ідеологія фашизму і бібліотеки.

Подолання наслідків Другої світової війни у бібліотечній справі різних країн світу. Процес формування соціалістичного табору і «радянська» бібліотечна справа. Антирадянська політика американської бібліотечної системи в період «холодної війни». «Білль про права бібліотек» Американської бібліотечної асоціації (1948 р.).

Перебудова роботи національних і наукових бібліотек країн Західної Європи і США відповідно до вимог науково-технічного прогресу (1950-1960-ті рр.). Зміни у вищій школи й університетські бібліотеки. Активний розвиток науки, нові відкриття і поява галузевих бібліотек дослідницьких установ і промислових підприємств. Перші спроби зарубіжних бібліотек у використанні

новітніх засобів збору і передачі інформації (1950-і рр.). Посилення координації і спеціалізації наукових бібліотек.

Розвал соціалістичного табору і кардинальні зміни у бібліотечній справі країн Східної Європи (1990-і рр.). Криза бібліотечної справи країн Східної Європи і колишніх республік СРСР, способи її подолання. Процеси демократизації бібліотечної справи в посткомуністичних країнах. Інтелектуальна свобода і вільний доступ до інформації як головний принцип організації бібліотечної справи у демократичних країнах.

Розвиток бібліотечної справи в інформаційному суспільстві. Новітні інформаційні технології й умови входження бібліотек різних країн світу у міжнародний інформаційний простір.

Інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.

Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.

Активізація міжнародних бібліотечних зв'язків з початку 1960-х рр. ЮНЕСКО і рамки міжнародної бібліотечної співпраці. Роль ІФЛА у розвитку міжнародної взаємодії бібліотек. Міжнародні бібліотечні проекти і програми.

Семінар 7. Особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у ХХ ст. (2 год.).

Семінар 8. Основні тенденції розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн на початку ХХІ ст. (2 год.).

Практичне заняття 9. Діяльність Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА) (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

Практичне заняття 10-11. Модель сучасної публічної бібліотеки (виїзне, 4 год.)

Практичне заняття 12. Міжнародні бібліотечні проекти і програми (виїзне, 2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи»

Разом: 90 год., з них: 10 год. – лекційних, 8 год. – семінарських занять, 24 год. – практичних занять, 6 год. – модульні контрольні роботи, 42 год. – самостійна робота.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль IV				Змістовий модуль V			
Назва модуля	БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ				БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX ст.			
Кількість балів за модуль	102 б.				102 б.			
Лекції	відвідування - 2 б.				відвідування - 2 б.			
Теми лекцій	Бібліотеки Стародавнього світу – 1 б.		Бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу – 1 б.		Бібліотеки епохи Просвітництва – 1 б.		Бібліотечна справа в XIX ст. – 1 б.	
Теми семінарських занять	Семінар 5. Особливості розвитку бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу – 1+10 б.				Семінар 6. Бібліотечна справа країн Європи і Америки у XVII-XIX ст. – 1+10 б.			
Практичні заняття	Пр №1 1+10 б.	Пр №2 1+10 б.	Пр №3 1+10 б.	Пр №4 1+10 б.	Пр №5 1+10 б.	Пр №6 1+10 б.	Пр №7 1+10 б.	Пр №8 1+10 б.
Самостійна робота	5x4=20 б.				5x4=20 б.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.				Модульна контрольна робота 2 – 25 б.			

Тиждень	IX	X	XI	XII	
Модулі	Змістовий модуль VI				
Назва модуля	БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У XX - XXI СТ.				
Кількість балів за модуль	112 б.				
Лекції	відвідування - 1 б.				
Теми лекцій	Бібліотечна справа зарубіжних країн у XX – на початку XXI ст. – 1 б.				
Теми семінарських занять	Семінар 7. Особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX ст. – 1+10 б.		Семінар 8. Основні тенденції розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн на початку XXI ст. – 1+10 б.		
Практичні заняття	Пр №9 1+10 б.	Пр №10 1+10 б.	Пр №11 1+10 б.	Пр №12 1+10 б.	
Самостійна робота	5x4=20 б.				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 – 25 б.				

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ

Семінар 5

Особливості розвитку бібліотек Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу (2 год.)

1. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V-X ст.).
  2. Бібліотеки Арабського халіфату.
  3. Церковні бібліотеки XII-XIV ст.
  4. Бібліотеки середньовічних університетів.
  5. Приватні і королівські бібліотеки.
  6. Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
  7. Бібліотеки епохи Відродження.
  8. Бібліотеки і Реформація.
- Базова література: 3-7*
Додаткова література: 9-11, 13, 16, 22, 27, 29, 33, 36, 38, 40, 41

Змістовий модуль V. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX СТ.

Семінар 6

Бібліотечна справа країн Європи й Америки у XVII – XIX ст. (2 год.).

1. Розвиток буржуазних відносин і поява потреби у новому інституті державності – національній бібліотеці.
2. Бібліотечна справа Німеччини в епоху Просвітництва.
3. Бібліотечна справа США в епоху Просвітництва. Заснування Бібліотеки Конгресу США.
4. Вплив нових політичних ідей на розвиток бібліотек Великої Британії у XVIII – на початку XIX ст.
5. Бібліотечна справа Франції в період буржуазної революції (1789-1794 рр.).
6. Характеристика національних бібліотек окремих країн у XIX ст.
7. Розвиток наукових бібліотек. Наукові бібліотеки Німеччини як зразкова модель для світової бібліотечної спільноти.
8. Загальнодоступні бібліотеки у XIX ст.
9. Специфіка організації бібліотечної справи в слов'янських країнах у XIX ст.
10. Розвиток зарубіжної бібліотекознавчої думки у XIX ст.
11. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність М. Дьюї.

Базова література: 3-7

Додаткова література: 10, 11, 18, 22-25, 27, 41

**Змістовий модуль VI.
БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У XX - XXI СТ.**

Семінар 7

Особливості розвитку

бібліотечної справи зарубіжних країн у XX ст. (2 год.).

1. Національні бібліотеки країн світу у XX ст.
2. Інновації у розвитку універсальних наукових, університетських, спеціальних бібліотек різних країн світу.
3. Загальнодоступні бібліотеки Європи і Азії.
4. Англо-американська концепція публічної бібліотеки.
5. Інтенсифікація міжнародного бібліотечного співробітництва.

Базова література: 3-7

Додаткова література: 10-13, 18, 22-27, 30-32, 35,37, 38, 41

Семінар 8

**Основні тенденції розвитку бібліотечної справи
зарубіжних країн на початку XXI ст. (2 год.)**

1. Кардинальні зміни у бібліотечній справі зарубіжних країн на початку XXI ст.
2. Сучасне інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.
3. Розвиток бібліотечної справи в умовах інформаційного суспільства.
4. Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.
5. Міжнародні проекти цифрових бібліотек.

Базова література: 3, 5-7

Додаткова література: 11, 20-23, 26, 27, 30-32, 38, 39

VI. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ

Практичне заняття 1

Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном (2 год.).

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо місця історії бібліотечної справи у структурі бібліотекознавства та наукових підходів до періодизації історії бібліотечної справи за кордоном, здійснити характеристику окремих періодів історії людства і їх зв'язок з історією бібліотечної справи.

Завдання:

- 1) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання періодизації історії бібліотечної справи за кордоном;
- 2) охарактеризувати окремі періоди історії людства та відповідні періоди історії бібліотечної справи за кордоном;
- 3) представити результати аналізу у вигляді таблиці, підготуватися до обговорення.

<i>Назва періоду в історії людства</i>	<i>Основна характеристика періоду</i>	<i>Відповідний період історії БС за кордоном</i>	<i>Основні події, поява окремих видів бібліотек, найбільш відомі з них</i>

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, індивідуальна робота або робота у малих групах.

Базова література: 1, 2, 5-7.

Додаткова література: 11, 13, 19, 29, Інтернет-ресурси.

2-3

Бібліотеки Стародавнього світу (4 год.)

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо започаткування бібліотечної справи у визначений період, інформацію про окремі бібліотеки Стародавнього світу, охарактеризувати конкретні бібліотеки у взаємозв'язку з особливостями історичного періоду.

Завдання:

- 1) Обрати об'єкт дослідження з переліку:

- бібліотеки в державі Шумер, Хеттській державі і Вавилонському царстві;
  - бібліотеки Ассирії (VIII-VII ст. до н.е.);
  - бібліотеки Стародавнього Єгипту;
  - бібліотеки Античної Греції;
  - бібліотеки елліністичного світу (Александрійська і Пергамська бібліотеки);
  - бібліотеки Стародавнього Риму.
- 2) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
  - 3) представити результати аналізу у вигляді повідомлення або презентації, підготуватися до обговорення.

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, індивідуальна робота.

Базова література: 6, 7

Додаткова література: 8, 11, 13-15, 17, 28, 29, 34

Практичне заняття 4

**Бібліотеки середньовічних університетів, приватні і королівські бібліотеки
(2 год.).**

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо розвитку бібліотечної справи у визначений період, інформацію про окремі бібліотеки Середньовіччя, охарактеризувати конкретні бібліотеки у взаємозв'язку з особливостями історичного періоду.

Завдання:

- 1) Обрати об'єкт дослідження;
- 2) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
- 3) представити результати аналізу у вигляді повідомлення або презентації, підготуватися до обговорення.

Змістовий модуль V. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX СТ.

**Практичне заняття 5-6. Модель національної бібліотеки у XIX ст.
(на базі Бібліотеки Університету, 4 год.)**

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо розвитку бібліотечної справи у визначений період, інформацію про окремі бібліотеки та розвиток бібліотечної справи, охарактеризувати конкретні бібліотеки у взаємозв'язку з особливостями історичного періоду.

Завдання:

- 4) Обрати об'єкт дослідження;
- 5) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
- 6) представити результати аналізу у вигляді повідомлення або презентації, підготуватися до обговорення.

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, індивідуальна робота або робота у малих групах.

Базова література: 3-7

Додаткова література: 10, 11, 13, 18, 22-25, 27, 37, 38, 41, інтернет-джерела

Практичне заняття 7. Модель наукової бібліотеки у ХІХ ст. (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо розвитку бібліотечної справи у визначений період, інформацію про окремі бібліотеки та розвиток бібліотечної справи, охарактеризувати конкретні бібліотеки у взаємозв'язку з особливостями історичного періоду.

Завдання:

- 1) Обрати об'єкт дослідження;
- 2) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
- 3) представити результати аналізу у вигляді повідомлення або презентації, підготуватися до обговорення.

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, індивідуальна робота або робота у малих групах.

Базова література: 3-7

Додаткова література: 10, 11, 13, 18, 22-25, 27, 37, 38, 41, інтернет-джерела

Практичне заняття 8. Розвиток бібліотекознавчої думки та бібліотечної освіти у ХІХ ст. (2 год.)

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо розвитку бібліотечної справи у визначений період, інформацію про окремих діячів бібліотечної справи та бібліотечної освіти, охарактеризувати внесок певних діячів у взаємозв'язку з особливостями історичного періоду.

Завдання:

- 1) Обрати об'єкт дослідження - окремі діячі бібліотечної справи та бібліотечної освіти;
- 2) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
- 3) представити результати аналізу у вигляді повідомлення або презентації, підготуватися до обговорення.

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, індивідуальна робота або робота у малих групах.

Базова література: 3-7

Додаткова література: 10, 11, 13, 18, 22-25, 27, 37, 38, 41, інтернет-джерела

Змістовий модуль VI.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У XX - XXI СТ.

Практичне заняття 9. Діяльність Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА) (на базі Бібліотеки Університету, 2 год.)

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо заснування та розвитку Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА), охарактеризувати конкретні напрями діяльності федерації у взаємозв'язку з особливостями історичного періоду.

Завдання:

- 1) Обрати секцію або програму ІФЛА;
- 2) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
- 3) охарактеризувати основні параметри діяльності організації за обраним напрямом;
- 4) представити результати аналізу у вигляді повідомлення або презентації, підготуватися до обговорення.

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, індивідуальна робота.

Практичне заняття 10-11. Модель сучасної публічної бібліотеки (виїзне, 4 год.)

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо розвитку бібліотечної справи у визначений період, інформацію про окремі бібліотеки та розвиток бібліотечної справи у XX-XXI ст., ресурси

бібліотеки – бази виїзного заняття, охарактеризувати діяльність конкретної закордонної бібліотеки за основними напрямками роботи та у взаємозв'язку з особливостями історичного періоду.

Завдання:

- 1) Обрати об'єкт дослідження;
- 2) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
- 3) здійснити аналіз діяльності Бібліотеки за напрямками: формування документно-інформаційних ресурсів; обслуговування користувачів; розвиток МТБ; проектна діяльність; розвиток персоналу тощо.
- 4) представити результати аналізу у вигляді повідомлення або презентації, підготуватися до обговорення.

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, індивідуальна робота або робота у малих групах.

**Практичне заняття 12. Міжнародні бібліотечні проекти і програми
(виїзне, 2 год.)**

Навчальна мета: використовуючи отримані під час лекційного заняття знання щодо розвитку бібліотечної справи у визначений період, інформацію про проектний розвиток бібліотечної справи у XXI ст., ресурси бібліотеки – бази виїзного заняття, охарактеризувати основні параметри реалізації конкретного міжнародного проекту за основними параметрами.

Завдання:

- 5) Обрати об'єкт дослідження – міжнародний бібліотечний проект;
- 6) ознайомитися із традиційними та електронними ресурсами з питання;
- 7) здійснити аналіз проекту за основними параметрами: мета проекту; термін реалізації; основні напрями реалізації; організації учасники та партнери; результати та їх популяризація тощо.
- 8) представити результати аналізу у вигляді таблиці або презентації, підготуватися до обговорення.

Методика виконання завдання: робота з друкованими та інтернет-джерелами, робота у малих групах.

VII. РОБОТА В ЦЕНТРАХ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

№ з/п	Теми практичних занять	Формування компетентностей	На базі Центрів компетентностей	Візні заняття
Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ				
1	Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном	Здатності досліджувати події та явища бібліотечної справи у конкретно визначений період; здатності до вивчення та аналізу бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації інформації.	2 год. На базі ІАЦ	
2-3	Бібліотеки Стародавнього світу	Здатності досліджувати події та явища бібліотечної справи у конкретно визначений період; здатності до вивчення та аналізу бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації інформації.	4 год. На базі ІАЦ	
4	Бібліотеки середньовічних університетів, приватні і королівські бібліотеки	Здатності досліджувати події та явища бібліотечної справи у конкретно визначений період; здатності до вивчення та аналізу бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації інформації.	2 год. На базі ІАЦ	
Змістовий модуль V. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX СТ.				
5-6	Модель національної бібліотеки у XIX ст.	Здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та	4 год. Бібліотека Університету	

		усних) до виконання конкретних практичних завдань; здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови виникнення бібліотек; принципи практичної бібліотечної діяльності.		
7	Модель наукової бібліотеки у ХІХ ст.	Здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань; здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови виникнення бібліотек; принципи практичної бібліотечної діяльності.	2 год. Бібліотека Університету	
8	Розвиток бібліотекознавчої думки та бібліотечної освіти у ХІХ ст.	Здатність аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи; Здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань; здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови розвитку бібліотечної освіти та науки.	2 год. На базі ІАЦ	
Змістовий модуль VI.				
БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У ХХ - ХХІ СТ.				
9	Діяльність Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА)	Здатності знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових) для виконання конкретних	2 год. Бібліотека Університету	

		практичних завдань; здатності застосовувати основи наукової роботи в бібліотечно-інформаційній галузі.		
10-11	Модель сучасної публічної бібліотеки	Здатність аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи; здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань; здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови розвитку бібліотечної освіти та науки.		НБ НаУКМА 4 год.
12	Міжнародні бібліотечні проекти і програми	Здатність аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи; здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань		Американська Бібліотека НаУКМА 2 год.
	Разом		18 год.	6 год.

VIII. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ (14 год.)

4.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотек у вказаний період – 2 год.

4.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Стародавнього Світу (за вибором студента) – 4 год.

4.3. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Середньовіччя (за вибором студента) – 4 год.

4.4. Підготувати реферат про окрему бібліотеку доби Відродження (за вибором студента) – 4 год.

Змістовий модуль V. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX СТ. (14 год.)

5.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у Новий та Новітній часи – 2 год.

5.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку епохи Просвітництва (за вибором студента) – 4 год.

5.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.

5.4. Підготувати презентацію про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.

Змістовий модуль VI. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У XX - XXI СТ. (14 год.)

6.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у XX-XXI ст. – 2 год.

6.2. Підготувати презентацію про закордонну університетську бібліотеку (за вибором студента) – 4 год.

6.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.

6.4. Підготувати реферат про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль IV БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ			
4.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотек у вказаний період – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль,	5	I-IV
4.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Стародавнього Світу (за вибором студента) – 4 год.		5	
4.3. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Середньовіччя (за вибором студента) – 4 год.		5	
4.4. Підготувати реферат про окрему бібліотеку доби Відродження (за вибором студента) – 4 год.		5	
Змістовий модуль V. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ			
5.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у Новий та Новітній часи – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль	5	V-VIII
5.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку епохи Просвітництва (за вибором студента) – 4 год.		5	
5.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.		5	
5.4. Підготувати реферат про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.		5	
Змістовий модуль VI. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У XX - XXI СТ.			
6.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у XX-XXI ст. – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль		IX-XII
6.2. Підготувати презентацію про закордонну університетську бібліотеку (за вибором студента) – 4 год.			
6.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.			
6.4. Підготувати реферат про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.			
<i>Разом: 28 год.</i>		<i>Разом: 40 балів</i>	

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	5	5
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4
3	Відвідування практичних занять	1	12	12
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	12	60
4	Робота на семінарському занятті	10	4	40
5	Виконання завдання практичної роботи	10	12	120
5	Модульна контрольна робота	25	3	75
Максимальна кількість балів 316				

Розрахунок: $316:100=3$

Студент набрав: 280 балів

Оцінка: $280: 3= 93$

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни

в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на семінарських заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

✓ вчасність виконання навчальних завдань;

✓ повний обсяг їх виконання;

✓ якість виконання навчальних завдань;

✓ самостійність виконання;

✓ творчий підхід у виконанні завдань;

✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзамену, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні вправи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (75–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (69–74) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–68) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

FX (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем,

забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями, супроводжуються переглядом відеоконтенту відповідно до тематики; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ тести.

XII. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль IV.

БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ

1. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи.
2. Бібліотеки Стародавнього Сходу.
3. Бібліотеки Ассирії (VIII - VII ст. до н.е.).
4. Бібліотека царя Хеттської держави Хаттусилі III.
5. Ніневійська бібліотека ассирійського царя Ашшурбаніпала.
6. Стародавні бібліотеки у Лагаші і Ніппурі.
7. Храмова бібліотека Рамсеса II.
8. Бібліотеки Античної Греції.
9. Бібліотеки елліністичного світу.

10. Бібліотеки Стародавнього Риму.
11. Розвиток уявлень про бібліотечну архітектуру в Стародавньому світі.
12. Бібліотека імператора Костянтина як найбагатше книгосховище і державний скрипторій.
13. Бібліотека кордовського халіфа аль-Хакама II. Приватні бібліотеки Кордови.
14. «Будинок мудрості» в Дамаску.
15. Середньовічні бібліотеки Арабського халіфату.
16. Палацова бібліотека в Каїрі (X - XI ст.).
17. Склад і організація фондів арабських бібліотек і їх читачі. Особлива архітектура бібліотек арабського світу.
18. Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
19. «Філобіблон» Річарда де Бері.
20. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V - X ст.).
21. Бібліотеки епохи Відродження.
22. Бібліотеки монастиря Віварій, бенедиктинського монастиря Боббіо.
23. Бібліотеки Московської держави.
24. Бібліотеки раннього Середньовіччя.
25. Середньовічні королівські бібліотеки.
26. Середньовічні університетські бібліотеки.
27. Монастирські бібліотеки Західної Європи у V - VI ст.
28. Бібліотечна справа Німеччини у період Реформації: суспільно-історичне тло, особливості функціонування.
29. Зародження ідеї створення публічних бібліотек у добу Відродження. Нові вимоги до бібліотекаря-професіонала.
30. Особисті бібліотеки доби Відродження.

Змістовий модуль V.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У XVII – XIX СТ.

1. Бібліотеки епохи Просвітництва.
2. Бібліотечна діяльність Готфріда Вільгельма Лейбніца.
3. Бібліотечна діяльність Йоганна Вольфганга фон Гете.
4. Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.).
5. Бібліотечна справа Великої Британії у XVII-XVIII ст.
6. Бібліотечна справа Російської імперії у XVII-XVIII ст.
7. Бібліотечна справа США у XVII-XVIII ст.
8. Бібліотечна справа Німеччини у XVII-XVIII ст.
9. Бібліотечна справа Франції у XVII-XVIII ст.
10. Бібліотечна справа в XIX с.
11. Бібліотечна справа Великої Британії в XIX ст.
12. Бібліотечна справа Німеччини в XIX ст.
13. Бібліотечна справа Російської імперії в XIX ст.

14. Бібліотечна справа США в ХІХ ст.
15. Бібліотечна справа Франції в ХІХ ст.
16. Організація бібліотечної справи в країнах Центральної і Східної Європи в ХІХ ст.
17. Публічна бібліотека ХІХ ст.: види, концепції створення та функціонування.
18. Англо-американська концепція публічної бібліотеки.
19. Еволюція інституту національної бібліотеки.
20. Наукові бібліотеки Європи ХІХ ст.: види, суспільне призначення.
21. Діяльність професійних бібліотечних асоціацій у ХІХ ст.
22. Міжнародне бібліотечне співробітництво у ХІХ ст.

Змістовий модуль VI.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У ХХ - ХХІ СТ.

1. Діяльність професійних бібліотечних асоціацій у ХХ ст.
2. «Білль про права бібліотек» Американської бібліотечної асоціації.
3. Міжнародне бібліотечне співробітництво у ХХ ст.
4. Створення і діяльність Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА) у ХХ ст.
5. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність М. Дьюї.
6. Тенденції розвитку бібліотечної справи за кордоном у ХХ ст.
7. Особливості розвитку бібліотечної справи за кордоном після Другої світової війни.
8. Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.
9. Інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.
10. Національні бібліотеки країн світу у ХХ – на початку ХХІ ст.
11. Бібліотека Конгресу США на початку ХХІ ст.
12. Британська Бібліотека на початку ХХІ ст.
13. Національна бібліотека Франції на початку ХХІ ст.
14. Кардинальні зміни у бібліотечній справі зарубіжних країн на початку ХХІ ст.
15. Провідні університетські бібліотеки світу на сучасному етапі.
16. Міжнародні проекти цифрової бібліотеки.
17. Світова цифрова бібліотека.
18. Європейська цифрова бібліотека.
19. Бібліотечно-інформаційна освіта у ХХІ ст. в різних країнах світу.
20. Проекти Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА) у ХХІ ст. «Глобальне бачення».

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі документи

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – Ст. 45; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

2. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. №2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – №24. – Ст. 168; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

Базова

3. Абрамов К.И. История библиотечного дела в России: учеб.-метод. пособие для студ., преподавателей и библиотекарей-практиков : [в 2 ч.] / К.И. Абрамов. – Москва : Либерия, 2000–2001. – Ч. 1. – 2000. – 175 с. ; Ч. 2. – 2001. – 159 с.

4. Абрамов К.И. История библиотечного дела в СССР : учебник для библиотечного факультета, факультета культуры, педагогических вузов и университетов. – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Книга, 1980. – 352 с.

5. Балкова И.В. История библиотечного дела : курс лекций / И.В. Балкова. – Москва, ПАШКОВ Дом, 2013. – 416 с.

6. Володин Б.Ф. Всемирная история библиотек / Б.Ф. Володин. – 2-е изд., доп. – Санкт-Петербург : Профессия, 2004. – 432 с.

7. Талалакина О.И. История библиотечного дела за рубежом : учебник для библиотечного факультета, факультета культуры и педагогических вузов / О.И. Талалакина. – Москва : Книга, 1982. – 272 с.

Додаткова

8. Александрийская библиотека : [з історії б-ки] // Шк. б-ка. – 2009. – №5. – С. 42–48.

9. Арабская письменность и книга // Очерки арабской культуры V–XV вв. – Москва, 1982. – С. 215–286.

10. Березкина Н.Ю. Библиотеки и распространение научных знаний в Беларуси, XVI - XX вв. / Н.Ю. Березкина ; Нац. акад. наук Беларуси, Центр. науч. б-ка им. Я. Коласа. – Минск : Беларуская навука, 2011. – 523 с.

11. Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка ; [гл. ред. Ю.А. Гриханов ; науч. ред.-сост. : Е.И. Ратникова, Л.Н. Уланова]. – Москва : Пашков дом, 2007. – 1299 с. : ил., табл.

12. Владимиров Л.И. Всеобщая история книги: Древний мир. Средневековье. Возрождение. XVII век / Л.И. Владимиров. – Москва, 1988. – 312 с.

13. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Визначальні світові тенденції для розвитку інформаційно-бібліотечного комплексу (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) / О.В. Воскобойнікова-Гузєва // Вісн. Кн. палати. – 2012. – №9. – С. 17-22.

14. Воскобойнікова-Гузєва О.В. Публічна інформаційна бібліотека Франції: модель сучасного інформаційного простору / О.В. Воскобойнікова-Гузєва // Бібл. планета. – 2008. – №3. – С. 27-29.
15. Глухов А.Г. Звучат лише письмена: Судьба древних библиотек / А.Г. Глухов. – Москва, 1981. – 208 с.
16. Глухов А.Г. Из глубины веков: Очерки о древних библиотеках мира / А.Г. Глухов. – Москва, 1971. – 112 с.
17. Глухов А.Г. Судьбы древних библиотек / А.Г. Глухов. – Москва, 1992. – 160 с.
18. Грин У.И. Публичная библиотека глазами современников (1795–1917): хрестоматия / У.И. Грин, А.М. Третьяк. – Санкт-Петербург, 1998. – 694 с.
19. Дворкина М.Я. Периодизация – это отражение сущностных изменений... / М.Я. Дворкина // Библиотековедение. – 2000. – № 3. – С. 96–100.
20. Дем'янюк Л. Публічні бібліотеки у сучасному Ірані / Л. Дем'янюк // Бібл. вісн. – 2013. – № 1. – С. 46-52.
21. Дем'янюк Л. Формування інноваційної моделі наукової бібліотеки в Ісламській Республіці Іран / Л. Дем'янюк // Бібл. вісн. – 2013. – № 5. – С. 28-35.
22. Жукова В.П. Архітектура та дизайн бібліотек: історія і сучасність / В.П. Жукова // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 181-189.
23. История библиотеки в биографиях директоров. 1795-2005 / Рос. нац. б-ка ; пред. ред. кол. В.Р. Фирсов. – Санкт-Петербург, 2006. – 503 с.
24. Каратыгина Т.Ф. История технических библиотек в СССР / Т.Ф. Каратыгина. – Москва, 1981. – 166 с.
25. Клещук С.Е. Зарождение и становление библиотек высших учебных заведений США (1630–1860) / С.Е. Клещук // Библиотековедение и библиогр. за рубежом. – 1989. – Вып. 123. – С. 74–87.
26. Малолетова Н. Національна бібліотека Франції: основні напрями діяльності / Н. Малолетова // Бібл. вісн. – 2013. – № 5. – С. 20-27.
27. Мотульский Р.С. Основні етапи становлення і розвитку бібліотек Білорусі у Х-XXI ст. / Р.С. Мотульский // Бібл. планета. – 2009. – №3. – С. 13-18.
28. Немировский А.И. Библиотеки Древнего Рима / А.И. Немировский // Вопр. истории. – 1991. – №11. – С. 218–221.
29. Немировский Е.Л. Мир книги: с древнейших времен до начала XX века / Е.Л. Немировский. – Москва, 1986. – 287 с.
30. Прокопенко Л.С. Джерельна база дослідження діяльності ІФЛА / Л.С. Прокопенко // Вісн. Книжк. палати. – 2003. – №7. – С. 14 – 16.
31. Прокопенко Л.С. Основні напрями діяльності Спеціальної групи за інтересами з історії бібліотечної справи (ІФЛА) / Л.С. Прокопенко // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 лист. 2011 р. – Київ, 2011. – С. 165–167.
32. Самая современная библиотека в мире : [історія Нац. б-ки Франції] // Шк. б-ка. – 2009. – № 6. – С. 38–39.
33. Талалакина О.И. Исследователи культуры Востока о библиотеках Арабского халифата / О.И. Талалакина // Библиотековедение и библиогр. за рубежом. – 1976. – Вып. 56. – С. 58–75.

34. Троцюк Т.В. Александрийская общественная библиотека: к истории возникновения / Т.В. Троцюк // История библиотек : исслед., материалы, документы : сб. науч. тр. / Рос. нац. б-ка. – Санкт-Петербург, 2008. – Вып. 7. – С. 15-22 .

35. Тюлина Н.И. Дома и на чужбине: Записки библиотекаря со счастливой судьбой / Н.И. Тюлина. – Москва : Либерей, 1999. – 136 с.

36. Уюн-Суд Низар. Арабские библиотеки в Средние века / Уюн-Суд Низар // Библиотекосведение и библиогр. за рубежом. – 1973. – С. 90–98.

37. Фирсов Г.Г. Библиотечная деятельность Гете и библиотеки Веймара и Йены / Г.Г. Фирсов // Библиотекосведение и библиогр. за рубежом. – 1983. – Вып. 94. – С. 3–11.

38. Фунтикова С.П. Православные библиотеки: прошлое и настоящее : учеб. пособие / С.П. Фунтикова ; МГУКИ. – 2-е изд., доп. и перераб. – Москва : ИПО Профиздат, 2002. – 256 с.

39. Хан А. Государственные библиотеки Великобритании во времена жесткой экономии / А. Хан, [пер. Е.А. Шибаевой] // Библиотекосведение. – 2014. – №1. – С. 86-91.

40. Холод С.С. Формування книжкових зібрань і бібліотек та розповсюдження інформації у добу середньовіччя в Європі / С.С. Холод // «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства» : матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 25 жовт. 2012 р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львівська політехніка», НТБ. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. – С. 402–410.

41. Шапошников А.Е. История чтения и читателя в России (IX–XX вв.): учеб.-справ. пособие для б-к всех систем и ведомств / А.Е. Шапошников. – Москва, 2001. – 80 с.

Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса веб-сайта	Назва вебсайта
1	http://www.librportal.org.ua/	Бібліотечний інформаційно-освітній портал
2	http://elib.nplu.org/collection.html?id=56&page=4	Електронна бібліотека «Культура України»: Історія бібліотечної справи
3	http://www.ula.org.ua	Українська бібліотечна асоціація (УБА)
4	https://www.youtube.com/watch?v=KQtVDp1YH14	Відомі постаті в історії бібліотечної справи
5	http://www.abdos.de/uploads/4/0/4/1/4041274/referat_sokov_2007.pdf	«Имена выдающихся библиотекосведов Европы»
6	http://www.ifla.org	Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та закладів
7	https://www.youtube.com/watch?v=rNw3D8kfck	Александрийская библиотека – самое большое книгохранилище Древнего мира
8	https://www.youtube.com/watch?v=Z	Библиотеки древнего мира

	Cc4uMi0V0g	
9	https://www.youtube.com/watch?v=tvRHVUe6OuI	Фабрика памяти. Библиотеки мира - Национальная библиотека Франции
10	https://www.youtube.com/watch?v=tU7joJyKcg4	Фабрика памяти. Библиотеки мира - Германская национальная библиотека
11	https://www.youtube.com/watch?v=ZOzdntmysx0	Фабрика памяти. Библиотеки мира – Библиотека Конгресса США
12	https://www.youtube.com/watch?v=voKxC08GcR0	Фабрика памяти. Библиотеки мира - Апостольская библиотека Ватикана

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Семінар, як одна з форм навчальних аудиторних занять, спрямований на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння шляхом безпосередньої співпраці навчальної групи та викладача в процесі обговорення навчального матеріалу.

Систематична підготовка до семінару з дисципліни привчає до самостійної роботи з матеріалом, науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, періодичними та довідковими виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Для виступу на семінарському занятті студенти готують усні відповіді на поставлені запитання. Під час занять створюються умови для перевірки та виявлення інтелектуального рівня студентів, формування вміння публічно виступати, логічно висловлюватись, колективно обговорювати гострі проблеми, обстоювати власну точку зору, полемізувати й аргументувати власну позицію.

Для ґрунтовного засвоєння джерел необхідно вдумливо конспектувати, вдаючись до різних форм запису: витягів, тез, цитат тощо. Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтувавши їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Семінарські заняття не лише базуються на матеріалі, який міститься в лекційному курсі, але й підсумовують результати самостійної роботи з рекомендованою літературою.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом

подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання дослідницького завдання на семінарському занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, підготовка презентацій.